

Na začátku bych se chtěla věnovat otázce, kterou mi někdo položil v návaznosti na včerejší přednášku. Otázka se týká světa před zrozením. Tazatel se ptal, co je to za zápas, který musí zakoušet lidská bytost před zrozením na své cestě ke vtělení. První na cestě k inkarnaci není zápas, nýbrž radost. Toto bych ráda znovu připomenula. Rudolf Steiner líčí, že člověk dnes vidí pouhýma očima ze Země hvězdnou oblohu obvykle jen velmi nepřesně, velmi nedokonale. Zcela jinak, velice přesně, až do nejmenšího detailu, pohlíží nenarozená sférická lidská bytost dolů na Zem a vidí duševní a duchovní hnutí v myšlení, v cítění a chtění lidí. Může tak pozorovat celé desítky, stovky let před zrozením, kde se nachází určitý duchovní proud, umělecký impuls, vědecký problém, na kterém chce spolupracovat. Pociťuje tedy velkou radost z inkarnace. Stovky let předem hledíme se zájmem na Zem a třeba sto, padesát nebo třicet let předem se rozhodneme pro zcela určitý duchovní směr a podle toho si potom vyhledáme přesné místo a správný okamžik a nejvhodnější rodičovský pár. A teprve tehdy začíná zápas, o němž jsem hovořila včera. Tehdy se už začíná blýskat na nový osud na Zemi, zcela konkrétně, po fyzické, duševní a duchovní stránce.

Pohled do budoucnosti na život na Zemi však může být i bolestivý. Ráda bych přečetla jeden příklad, o kterém se Rudolf Steiner zmiňuje v přednášce z 11. října 1913 v norském Bergenu¹: „Duše, která se připravuje na vtělení, například ví, že pro svůj příští

¹ Rudolf Steiner, GA 140, str. 353 nn., přednáška z 11.10.1913, Bergen, Norsko.

život na Zemi potřebuje

určitý způsob výchovy, jistý druh znalostí, jež musí vstřebat již v ranném mládí. Při pohledu na Zem vidí toto: ano, tu a tam mohu najít příležitost k tomu, abych našla takové poznatky. - Často je to však možné pouze tehdy, jestliže se duše v čase vzdá takového rodičovského páru, jenž by jí mohl dát šťastné bytí v jiném vztahu, a jestliže se duše uchýlí k rodičovskému páru, který jí možná nemůže poskytnout šťastný život. Kdyby duše dala přednost jinému rodičovskému páru, řekla by si: právě toho nejdůležitějšího nemůžeš dosáhnout. - Nesmíme si představovat všechny okolnosti v duchovním životě tak odlišně od poměrů na Zemi. Vidíme tak duše, jež se před zrozením zmítají ve strašném zápasu, vidíme například duši, která si říká: možná budu v mládí zneužívána hrubými rodiči. - Jestliže se ona duše dostane do takové situace, pocházejí z toho hrozné vnitřní boje. Na mnoha duších, jež krácejí k přípravě na své zrození, je v duchovním světě patrné, jak si samy způsobují nesmírné zápasy. K tomu je třeba uvážit, že v duchovním světě máme takový boj před sebou asi jako jistý druh vnějšího světa. To, co jsem teď vylíčil, není v duchovním světě pouze vnitřní duševní zápas, není to pouze zápas nitra, nýbrž tyto boje se promítají ven a jsou jakoby kolem nás. V nejjasnějším obrazovém znázornění vidíme představy, jež nám znázorňují, jak tyto vnitřně rozpolcené duše musejí kráčet ke své příští inkarnaci."

Rudolf Steiner líčí ve zmíněné přednášce tento problém všeobecně a nechává na nás, abychom potom zkoumali skutečnost. Hovoří o určitých vlivech, které bychom chtěli získat v útlém mládí. Pro představu uvedu jeden konkrétní příklad. Něco pro mne znamená, jestli chodím do waldorfské mateřské školy a od tří nebo čtyř let dělám eurytmii či nikoliv. Kvůli tomu se mnohé děti smiňují s velmi obtížnou situací doma. To musíme vědět, a proto u nás musíme vítat obzvlášť vřele právě děti z obtížných rodinných

poměrů.

Naše téma ovšem zní: „Jak podpoříme to, čeho může dosáhnout pouze člověk?“ Dosud jsme ještě nehovořili o opatřeních, kterými můžeme podporovat začátky chůze. Jaká jsou tedy nejdůležitější podpůrná opatření pro děti, které se učí chodit? Především je tomu tak, že impuls pro vnímání pohybů, dokonce i tehdy, když už se uklidnily, je pro dítě skrze vnímání okem nebo hmatem již dán jako vzor, že existuje vertikála, že ji můžeme sledovat, napodobovat. Od okamžiku, kdy krátce po narození dítě v poloze na bříšku poprvé zvedne hlavičku, se snaží napřímít. Dítě však musí připravit svoje tělo na vzpřímené stání, a proto se začíná učit chodit tak, že se nejdříve učí stát. Je to velice důležité, protože páteř potřebuje být krásně dvojitě zakřivená ve tvaru písmene „S“, aby mohla pružně udržovat rovnováhu, aby se zamezilo problémům se zády. A proto je mezi ležením a učením se chůzi zcela rozhodující přechodné období, kdy děti procházejí dlouhou fází lezení. Během fáze lezení, kdy děti lezou po čtyřech, se totiž páteř v nejpříhodnější pozici stále znovu uvolňuje a stává se pohyblivější, takže potom může přivyknout zatížení při vzpřímeném stoji, když se děti vytahují nahoru a opírají se o židli či o nízký stůl. V tomto prvním období je třeba, aby se jednotlivé polohy pokud možno střídaly. Tak se záda stávají pružnými a dostatečně silí a především se vyvíjí dostatečně pohyblivé zádové svalstvo, aby stačilo na neustálou práci při udržování rovnováhy ve stoji.

Je mnoho dětí, které neprošly dostatečně dlouhým obdobím lezení, a proto mě obzvlášť těší, když se ve školce hrají i takové hry, při kterých si děti hrají na různá zvířata a mohou často chodit po čtyřech. Je to vynikající cvičení na záda. Nicméně si jsem vědoma toho, že do napodobování mají být zahrnuta nejen zvířata, ale především člověk, král, královna, dcera a syn. Když se ale takové hry ve školce vyskytují, pak mají právě terapeutickou indikaci. V

léčebné tělesné výchově existuje jedna metoda, jmenuje se „Klappova metoda lezení“ podle jistého doktora Klappa. Lidé, kteří často trpí bolestmi zad, především ischi- asem, při ní různými způsoby lezou a učí se tak lezením uzdravit. To znamená, že je třeba dbát na prevenci, aby doma malé děti mohly lézt dostatečně dlouho; ve školce pak sledujeme, jak se děti pohybují, zda lezli po čtyřech dosti dlouho, nebo zda bude potřeba dohnat to, co zameškaly. Můžeme se naučit rozpoznávat, které děti mají například při chůzi trochu ztuhlá záda. Na dětech je vidět, jestli mají pohyblivá záda, takřka kmitají jim záda takřka kmitají na pánvi skutečně pružně, jestli pánev záda dobře nese, či zda je v nich něco ztuhlého. Je to zkrátka vidět - a takovým dětem by mělo být dovoleno, aby si často hrály třeba na medvěda nebo na psa.

Michaela Glöckler